

Status	Datum vergadering Gedeputeerde Staten	Eindtermijn
Openbaar	24 maart 2026	n.v.t.

Onderwerp

Tweede Peilmoment Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG)

Advies

1. Vast te stellen de brief aan Provinciale Staten over het Tweede Peilmoment Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG), met bijlagen I t/m VI.
2. Vast te stellen de GS-brief aan de gebiedspartners ZH-PLG.
3. Vast te stellen de publiekssamenvatting.

Besluit GS

Vastgesteld met een machtiging voor de portefeuillehouder om:

- In de GS-brief aan PS te verduidelijken dat de aangevraagde 426,6 miljoen euro nieuwe financieringsvragen betreft, en dat de 188 miljoen euro uit de SPUK-regeling Landelijk Gebied hier geen onderdeel van vormt.
- In de GS-brief aan PS en de gebiedspartners wijzigingen van ondergeschikt belang door te voeren.

Bijlagen

- GS brief aan PS – Tweede Peilmoment ZH-PLG
- 1. Bijlage I Verdienping Tweede Peilmoment ZH-PLG
- 2.1. Duin en Bollenstreek Gebiedsgerichte terugkoppeling
- 2.2. Duin, Hordt en Weide Gebiedsgerichte terugkoppeling
- 2.3. Westland Gebiedsgerichte terugkoppeling
- 2.4. Alblasserwaard Gebiedsgerichte terugkoppeling
- 2.5. Boskoop Gebiedsgerichte terugkoppeling
- 2.6. Groene Hart Noord Gebiedsgerichte terugkoppeling
- 2.7. Krimpenerwaard Gebiedsgerichte terugkoppeling
- 2.8. Midden Delfland Gebiedsgerichte terugkoppeling
- 2.9. Nieuwkoopse Plassen Gebiedsgerichte terugkoppeling
- 2.10. Oostland Gebiedsgerichte terugkoppeling
- 2.11. Wierickerland Gebiedsgerichte terugkoppeling
- 2.12. Zuidplas Gebiedsgerichte terugkoppeling
- 2.13. Eiland van Dordt Gebiedsgerichte terugkoppeling
- 2.14. Goeree-Overflakkee Gebiedsgerichte terugkoppeling
- 2.15. Hoeksche Waard Gebiedsgerichte terugkoppeling
- 2.16. IJsselmonde Gebiedsgerichte terugkoppeling
- 2.17. Voorne Putten Gebiedsgerichte terugkoppeling
- 3. Bijlage III – Geactualiseerd afwegingskader ZH-PLG
- 4. Bijlage IV – Reflectie op openstaande moties
- 5. Bijlage V – 2026-031_Op weg naar doelbereik in het ZH-PLG
- 6. Bijlage VI – Verslag en reflecties wetenschappelijke klankbordgroep

- 7. Bijlage VII GS-brief aan gebiedspartners – Tweede peilmoment

1 Toelichting voor het College

In maart 2025 hebben Provinciale Staten met Statenbesluit 7712 over de vervolgaanpak Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied besloten om de gebiedsgerichte aanpak voor het landelijk gebied in Zuid-Holland te continueren. In november 2024 heeft u de gebiedspartners via een brief al laten weten in 2025 de gebiedsgerichte samenwerking te willen continueren en een heroriëntatie op het vervolg van het ZH-PLG te zullen opstarten.

In overeenstemming met het Statenbesluit heeft u in juli 2025 een Eerste Peilmoment vastgesteld, waarin is ingegaan op de samenwerking in alle gebieden en het te verwachten uitwerkingsniveau van de gebiedsplannen. Nu ligt het Tweede Peilmoment voor. Het Tweede Peilmoment is gericht op de opbrengst van het gebiedsplannen: de voortgang in samenwerking, het uitwerkingsniveau van ambities en maatregelen die voortvloeien uit de gebiedsplannen en de voortgang van de uitvoering. Met dit Tweede Peilmoment wordt ook een aanzet gegeven over de doorontwikkeling van het ZH-PLG. Hiertoe volgt later in het jaar een Statenvoorstel dat we beogen voor de zomer te publiceren voor behandeling in PS na de zomer. Bij het Tweede Peilmoment zijn ook 17 gebiedsgerichte terugkoppelingen opgenomen, waarin per deelgebied de belangrijkste opbrengsten en bevindingen zijn verwoord én suggesties om de plannen in de toekomst verder aan te scherpen en te verbeteren.

De analyse naar de opbrengsten van de gebiedsplannen is intern binnen de provincie uitgevoerd, op uniforme wijze op basis van een meegegeven analysekader. In afstemsessies per kerngebied zijn de resultaten besproken tussen beleidscollega's (vanuit de autoriteitsrol) en kern- en deelgebiedsmanagers (vanuit de partnerrol). Alle opgehaalde informatie is gebruikt om conclusies te kunnen trekken.

In drie bestuurlijke regiegroepen op kerngebiedsniveau zijn de hoofdlijnen van het 2e peilmoment gedeeld en besproken. (12 maart Kust & Duinen en Delta en 13 maart Veenweiden).

In alle drie de kerngebieden is in 2025 hard gewerkt om bottom-up gebiedsplannen op te stellen naar aanleiding van het verzoek van Provinciale Staten aan de gebieden op 5 maart 2025. In het algemeen wordt de samenwerking als constructief ervaren. De gebiedspartners vinden het belangrijk om de regie te blijven voeren in het eigen deelgebied. Voor de toekomst bestaat wel behoefte aan duidelijkere doelen en kaders. Gebiedspartners vinden het van groot belang de energie in de gebieden vast te houden en door te gaan met maatregelen waarmee gestart is. Daarbij vinden zij het belangrijk dat randvoorwaarden en financiële middelen tijdig beschikbaar komen en uitvoering snel kan plaatsvinden. In kerngebied Kust&Duinen wordt voorgesteld om op zoek te gaan naar mogelijkheden van cofinanciering. In Veenweiden blijft het belangrijkste thema legalisering van PAS-melders en interimmers. In de Zuid-Hollandse Delta willen de gebiedspartner zo snel mogelijk starten / verdergaan met een aanpak om projecten en maatregelen ook daadwerkelijk uit te voeren door slim te combineren en gebruik te maken van bestaande regelingen.

Daarnaast is Wageningen Social and Economic Research gevraagd een externe validatie uit te voeren op de analyse van de gebiedsplannen. Hierin is gevraagd te reflecteren op (1) de navolgbaarheid van de analyse door de beleidscollega's (activiteiten/doelenmatrix) en de conclusies; (2) de relatie tussen de maatregelen (in ambities en projectformulieren) en de opgaven; (3) de bevindingen op de bijdrage aan doelbereik van de maatregelen (ambities en projecten); (4) In hoeverre het mogelijk is om bijdrage op doelbereik in te schatten op basis van deze gebiedsplannen (opgaven). De conclusies van

deze externe evaluatie zijn verwerkt in de brief aan Provinciale Staten; de complete evaluatie treft u aan als bijlage.

Om de conclusies van het tweede peilmoment in context en perspectief te plaatsen voor de vervolgaanpak, hebben we de Wetenschappelijke Klankbordgroep SANE/ZH-PLG (WKBG) betrokken in aanloop naar publicatie van het Tweede Peilmoment. Deelnemende kennisinstellingen aan deze klankbordgroep zijn: Wageningen University & Research (1 landbouw/stikstof; 2 verduurzaming landbouw), Universiteit van Amsterdam (ecologie), Tilburg University (landschapsinrichting), Erasmus Universiteit Rotterdam (sociale wetenschappen), Open Universiteit (bestuurskunde). We hebben de klankbordgroepleden gevraagd om te reflecteren op het tweede peilmoment van de gebiedsprocessen in het ZH-PLG met het oog op de vervolgaanpak met daarbij als casus inzoomend op deelgebied Groene Hart Noord.

De WKBG spreekt waardering uit voor het feit dat de provincie heeft gekozen voor bottom-up gebiedsprocessen. De klankbordgroepleden zien als belang van de gebiedsprocessen dat deze zorgen voor gebiedsspecifieke inbreng. Daarnaast is samenwerking met gebiedspartners essentieel voor draagvlak om aan opgaven te werken en doelen te kunnen bereiken. Tegelijkertijd constateert de WKBG dat uit de gebiedsplannen niet blijkt of er een substantiële bijdrage aan de doelen wordt geleverd. Nadere uitwerking van maatregelen en een integrale aanpak zijn hiervoor nodig. Dit kan alleen bereikt worden door duidelijkere kaders en randvoorwaarden aan de gebieden mee te geven.

In het vervolgproces zal aandacht moeten zijn voor 'transitiedenken', met focus in de gebiedsprocessen op systeemverandering waarin maatregelen en projecten bij voorkeur integraal zijn. Dat wil zeggen dat ze bijdragen aan meerdere opgaven tegelijk, met betrokkenheid van mogelijk gebiedspartners. Wat betreft de rol van de provincie adviseert de WKBG de gebiedsprocessen meer te beschouwen als integrale uitvoeringsarena's waar verschillende (provinciale) beleidsdoelen samenkomen en met elkaar in verband worden gebracht. Hierin moet ook de rol van monitoring, toezicht en handhaving concreet worden benoemd. Het vergaderverslag en de reflecties van de individuele klankbordgroepleden zijn bijgevoegd.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: € 0,00
Programma	: Ambitie 5 - Versterken natuur in Zuid-Holland
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's.

Dit besluit heeft geen directe financiële gevolgen. Besluitvorming over projecten uit de gebiedsplannen verloopt via separate trajecten. Hierin worden de financiële gevolgen concreet en inzichtelijk gemaakt.

In bijlage 1: I (Verdieping Tweede Peilmoment) wordt ingegaan op de actualisatie van het Afwegingskader ZH-PLG. Het geactualiseerd afwegingskader is opgenomen in bijlage III. Dit Afwegingskader is een hulpmiddel voor besluitvorming over de projectvoorstellen uit de gebiedsplannen. Het kader draagt bij aan een transparante en zorgvuldige afweging van projectvoorstellen, geeft duidelijkheid aan gebiedspartners en Provinciale Staten, zorgt voor een zorgvuldige invulling van het projectportfolio ZH-PLG en waarborgt herleidbaarheid en verantwoording van keuzes en een gewaarborgde uniforme besluitvorming door de tijd heen. Het

afwegingskader ZH-PLG is in 2024 ontwikkeld voor de programmering van het Maatregelenpakket ZH-PLG met de Rijksmiddelen van €188,25 mln. Het Afwegingskader is toen ter consultatie voorgelegd aan gebiedspartners en Provinciale Staten waarna het is vastgesteld door GS. Het afwegingskader is nu geactualiseerd, met mineure wijzigingen, en sluit beter aan bij de gebiedsplannen.

Juridisch kader

N.v.t.

2 Voorafgaande besluitvorming

De basis voor het Tweede Peilmoment ligt in het Statenbesluit 7712 over de vervolgaanpak Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied.

3 Proces

Op 30 maart a.s. wordt een Technische Sessie aangeboden aan de Provinciale Staten Commissie Landelijk Gebied.

Voorstel is om parallel aan de brief aan PS een brief te sturen aan de gebiedspartners (deelnemers bestuurlijke regiegroepen en ambtelijke contactpersonen), met als bijlagen de brief aan PS (het Tweede Peilmoment), de gebiedsgerichte terugkoppeling van het deelgebied en een link naar de overige gebiedsgerichte terugkoppelingen (zie bijlage 7).

In de brieven wordt het proces geschetst: op 8 april behandeling in de Provinciale Staten Commissie Landelijk Gebied met de mogelijkheid om in te spreken. Bij voldoende animo (meer dan 10 insprekers) zal op 1 april a.s. een hoorzitting worden georganiseerd.

4 Participatie en rolneming

De gebiedsgerichte aanpak ZH-PLG is een participatieve aanpak: de deelgebiedsplannen zijn tot stand gekomen in samenwerking met de gebiedspartners in de deelgebieden. Ook de provincie zit hierbij als gebiedspartner aan tafel.

Vanuit de rol als gebiedsautoriteit heeft de provincie nu een analyse uitgevoerd naar de opbrengsten van de gebiedsplannen. In de brede bestuurlijke regiegroepen van de drie kerngebieden zijn de opbrengsten op hoofdlijnen besproken op 12 en 13 maart. Reflecties uit de regiegroepen zijn verwerkt in de brief aan Provinciale Staten.

Gebiedspartners worden geattendeerd op de mogelijkheid om in te spreken bij de behandeling van de brief aan Provinciale Staten in de Commissie Landelijk Gebied op 8 april of de hoorzitting op 1 april. Zij zijn hier eerder in de bestuurlijke regiegroepen ook op geattendeerd.

5 Communicatiestrategie

In onze communicatie rondom het Tweede Peilmoment – na GS 24 maart openbaar – zorgen we voor zo helder en transparant mogelijke informatie over waarop is geanalyseerd, over kaders, doelbereik, het proces en doorlooptijd én geven we een vooruitblik op het vervolgproces. Naast het openbaar maken van het Tweede Peilmoment doen we dit middels:

- Een GS-brief aan de gebiedspartners, zie bijlage 7;
- De regiegroepen en gesprekken in de gebieden;
- Een nieuwsbericht op de PZH-website;

- Een LinkedIn bericht;
- Een persmoment voor het informeren van de pers op hoofdlijnen op woensdag 25 maart;
- Het plaatsen van het Tweede Peilmoment op de PZH-website met links naar de stukken;
- Een Q&A update op PZH-website.

Met bovenstaande communicatie bereiken we onze gebiedspartners, Statenleden, interne collega's en overige extern geïnteresseerden.

In de regiegroepen op kerngebiedsniveau van 12 en 13 maart zijn de hoofdlijnen uit het Tweede Peilmoment gedeeld met de bestuurlijke gebiedspartners. Op 30 maart vindt een Technische Sessie over het Tweede Peilmoment ZH-PLG voor Statenleden van de Commissie Landelijk Gebied. Op 1 april kunnen mensen inspreken tijdens de hoorzitting en op 2 april praten we onze gebiedspartners bij tijdens de ZH-PLG Gebiedendag (naast de andere doelen van deze dag: delen van kennis, uitwisselen van ervaringen en elkaar ontmoeten).